

Petrinjau
potresu

Vrijeme je stalo, a u samo nekoliko sekundi, grad je gotovo nestao u oblaku prašine.

Sve je nestalo, minula vremena, stoljeća, kultura. Vrijeme je stalo, grad je izgubio svoje prepoznatljivo lice.

Život je u Petrinji tekao skladno sve do toga kognog dana kada je započelo neopisivo teško vrijeme za njezine stanovnike. Sva do tada opuštenost, protočnost i mirnoća, sve je stalo.

Povijest se ponavlja. U začaranom krugu umiranja i rađanja, Petrinja ponovno doživljava tragičnu stvarnost, susreće rušilačku energiju i nezaustavljivo propada. Nestaje sve što je stoljećima stvarano, kulturno, naslijedeno, baštinjeno.

Kalvarija za Petrinje počela je ranoga jutra 28. prosinca 2020. Prvi potres jačine 5 stupnjeva po Richteru zatresao je u 6 sati i 28 minuta, drugi jačine 4,7 oko 7:50, a nekoliko minuta kasnije i treći jačine 4,1 po Richteru. Već toga prvog dana potresa, dogodile su se znatne štete na gotovo svim objektima koji su bili smješteni u starogradskoj jezgri. I dok su se sljedećega dana, 29. prosinca, zbrajale štete, u 12:19 sati, područje Petrinje pogodio je jaki, razorni potres, magnitudo 6,2 prema Richteru.

Potres neće biti samo zapamćen po srušenom gradu u nekoliko sekundi, već po jednom mladom životu. Ugašen je jedan djevojački san. U samom središtu grada, stradala je trinaestogodišnja djevojčica uz koju je taj dan potres uzeo još šest života na području Banovine. Još i dan danas, veliki broj građana osjeća tjelesne i psihičke posljedice ove katastrofe.

Dok je zemlja još podrhtavala pod nogama i sve se treslo, na trenutak je nastupila bolno nepodnošljiva tišina, a već sljedeći trenutak ljudi su panično trčali jedni drugima, tra ili svoje najdra e, čuli su se povici, plač ... Okolo prašina, dim, cigle, crijeponi, grede, spljošteni i zatrpani automobili .. U tom beznađu oglasile su se vatrogasne sirene, a u pomoć su pristizale uz vatrogasce i sve druge raspolo i ve snage i slu be od medicinske pomoći, vojnika, policijaca, gorske slu be spašavanja, civilne zaštite.

Posebno je bila dirljiva kolona automobila iz svih dijelova Hrvatske s volonterima koji su krenuli prema Petrinji ne znajući što ih čeka. Hrvatska je kao i uvijek do sada pokazala svu svoju solidarnost i humanost. Dok su drugi pomagali, bilo je i onih u šoku koji su samo nijemo i u asnuto plakali i bespomoćno gledali svu tu nesreću.

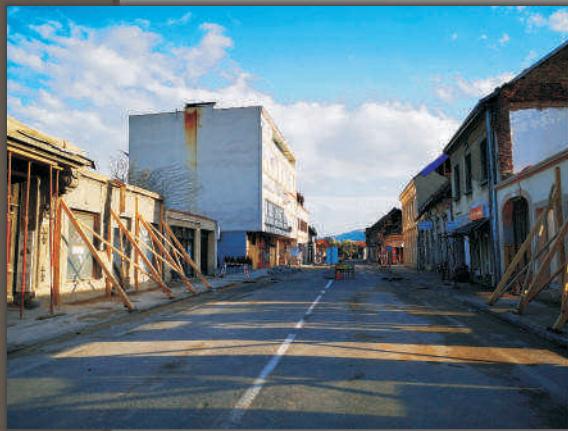
Potaknuti razmjerima potresa i velikim stradanjima, u pomoć Petrinjcima pristizali su na desetke chefova, kuhara i volontera iz cijele Hrvatske. U improviziranim kuhinjama, bez tekuće vode, na kiši i hladnoći kuhari velikog srca danima su pripremali tople obroke za ljudi kojima je potres odnio gotovo sve što su imali.

U gradu ruševina, suza i boli, s Petrinjcima su ljudi dobre volje dijelili njihovu sudbinu, tješili ih i davali nadu u bolje sutra.

Petrinju je od glavnoga potresa pogodilo na tisuće što slabijih što srednje jakih nakon kojih je teško stradala kulturno-povijesna cjelina, pojedinačne povijesne i sakralne građevine te obiteljske zgrade i kuće. Najviše stradalih objekata nalazi se u strogom centru grada neposredno uz poznati petrinjski park Strossmayerovo šetalište.

Nazorova ulica poznata je Petrinjcima kao stara trgovačka ulica u kojoj su zgrade bile namjenski sagrađene jer su se uglavnom u donjem dijelu nalazili poslovni prostori, a kat je služio kao stambeni prostor. Bile su građene uglavnom u baroknom stilu te su spadale u red najstarijih stambeno poslovnih građevina iz 18. i 19. stoljeća. Nakon potresa, gotovo sve su napuštene kao i poslovni prostori te su obrtnici bili prisiljeni tražiti nove lokacije za nastavak poslovanja. Većina njih još uvijek čeka prostor za rad u Centru novoga života na Sajmištu.

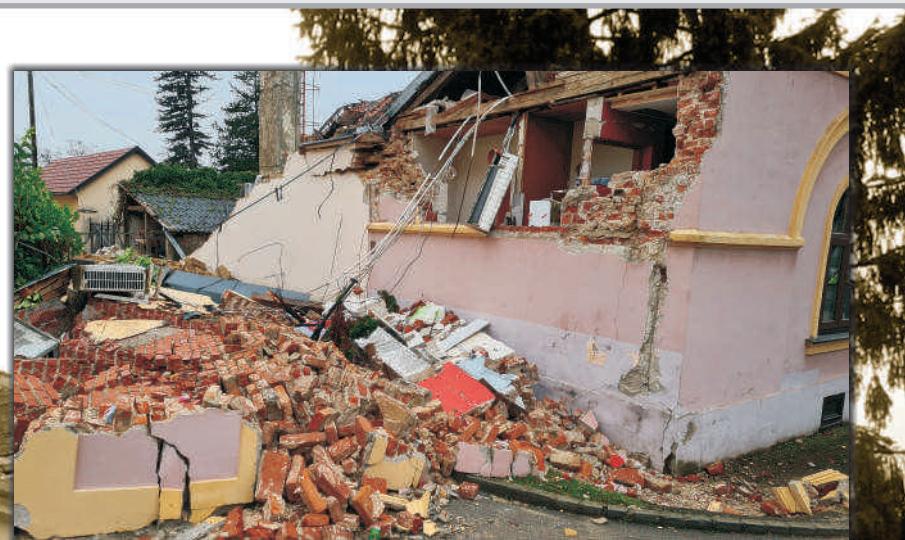

Petrinjska kulturno-povijesna cjelina imala je ulogu glavnoga gradskoga trga na sjecištu glavnih komunikacija gdje su bile smještene sve značajne javne ustanove. Da bi se stvorili preduvjeti za njihovu obnovu, građani svakodnevno svjedoče do sada neviđenim strojevima nalik čudovištima (transformerima) iz SF filmova koji nemilice ruše zidove i zgrade za koje su posebno bili emotivno vezani.

Zgrada Galerije Krsto Hegedušić građena je na prijelazu 19. u 20. stoljeće s jakim utjecajem stilskih oblika arhitekture neoklasicizma. Posvećena je umjetniku rođenom u Petrinji koji je svojim djelovanjem ostavio duboki trag u hrvatskom modernom i suvremenom slikarstvu. Galerija se naslanjala na poslovno-stambenu zgradu koja je u potpunosti srušena te ovako usamljena na ulazu u park čeka svoju sudbinu.

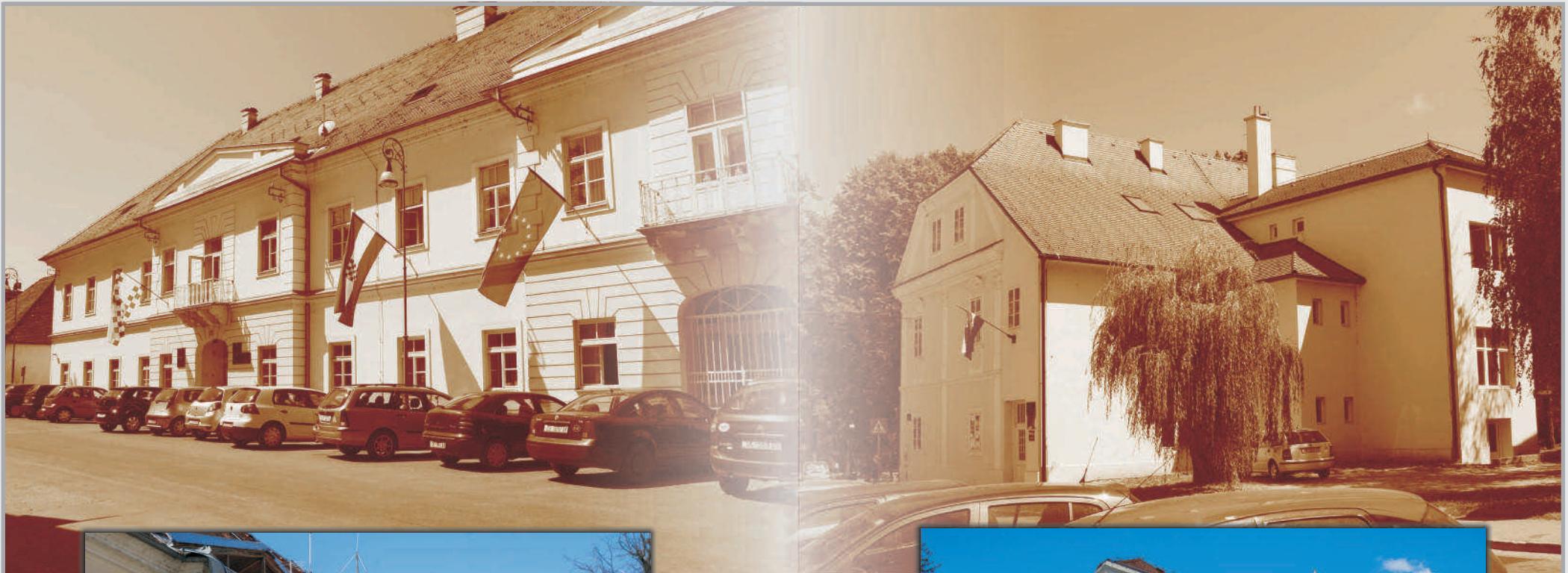

Zgrada nekadašnjega hotela građenoga na prijelazu 19. u 20. stoljeće u secesijskom stilu, poslije Domovinskog rata nije imala svoju prvobitnu funkciju, već je Petrinjcima bilo omiljeno okupljalište u prizemlju otvorenih kafića *Mlječni* i *Croatica* s velikom terasom prema Trgu hrvatskih branitelja.

Zgrada u kojoj se do potresa nalazio ured Turističke zajednice Grada Petrinje te nekoliko stambenih prostora nekada je bila „stari magistrat“ izgrađena 1789. u vojno-krajiškom stilu. Kao i kod većine građevina koje su zaštićene kao kulturno dobro, prilikom rušenja ostavljeni su fragmenti radi daljne rekonstrukcije.

Jedna nasuprot drugoj u Gundulićevoj ulici nalaze se teško stradale zgrade gradske vijećnice i državnoga arhiva. Zgrada gradske uprave izgrađena je 1830./1831., a poznati petrinjski graditelj Bonifacije Cettolo nadogradio ju je 1868. godine

Zgrada u kojoj je bio smješten Sabirni arhivski centar Državnog arhiva u Sisku, poznata je petrinjska barokna palača izgrađena u drugoj polovini 18. stoljeća i predstavlja vrijedan primjer barokne stambene arhitekture na području cijele kontinentalne Hrvatske.

U nastavku Gundulićeve ulice koju su Petrinjci nekada nazivali školska ulica, smještene su zgrade osnovne i srednje škole.

Zgrada u kojoj je djelovala sadašnja Prva osnovna škola Petrinja, sagrađena je 1862. prema projektu Bonifacija Cettola, cijenjenoga petrinjskog graditelja iz 19. stoljeća. Dva ulaza u školu na uličnom pročelju nastala su zbog ondašnjega prostorno strogog razdvojenoga školovanja djevojčica i dječaka.

Neorenesansna zgrada današnje Srednje škole Petrinja izgrađena je 1871. zahvaljujući caru Franji Josipu I. koji je prilikom posjete gradu uvidio potrebu održavanja kvalitetnoga obrazovanja za učitelje te odobrio izgradnju zgrade za potrebe Učiteljske škole.

Dok se ne osmisli rekonstrukcija povijesnih zgrada, petrinjski učenici obrazuju se na novim lokacijama.

Uglovnica koja je stradala u potresu sagrađena je 1808. godine na mjestu kuće gdje je 1746. rođen Franjo Jelačić, časnik Druge banske pukovnije i podmaršal austrijske vojske te otac Josipa Jelačića, hrvatskoga bana.

Nasuprot njoj nalazi se zgrada suda i gruntovnice koja je iz povijesti poznata kao zgrada generalije u kojoj je bilo sjedište zapovjedništva Banske brigade te stožer Druge banske pukovnije. Zgrada je sagrađena u baroknom stilu s klasicističkim elementima.

Sakralna baština doživjela je svoju kalvariju, a neki od duhovnih objekata još uvijek ne otvaraju vrata svojim vjernicima. U župnoj crkvi sv. Lovre brzo su sanirane najveće štete tako da je otvorena za vjernike i mjesto je utjehe u ovim teškim vremenima, dok crkve i kapele u okolnim mjestima Petrinje još uvijek čekaju svoju obnovu.

U potresu su stradale i zgrade zdravstvenih i socijalnih ustanova koje su iseljene, čekaju obnovu ili rušenje, a pacijenti i korisnici su izmješteni i zbrinuti. Pružanje cijelovite zdravstvene zaštite osigurano je selidbom i prilagodbom prostora u objektima i kontejnerima u Lopašićevoj 1 i ispred petrinjskog odjela sisačke bolnice i na usluzi su neprekidno građanima Petrinje.

Oduvijek je Petrinja bila skladan kulturni gradić ispunjen pjesmom, plesom, glazbom i glumom koji su se najčešće održavali u POU Hrvatski dom Petrinja. Današnja zgrada izgrađena je na mjestu Svratišta *Klavu* iz 1899. godine u kojem su se održavale zabave, kazališne predstave, izložbe i ostale javne priredbe. Na ovom lokalitetu davne 1592. godine Turci su izgradili utvrdu i time udarili temelj razvoja budućega grada. Svi korisnici doma, svoje privremeno radno mjesto izmjestili su na improvizirani kontejnerski *Trg kulture* u neposrednoj blizini uz posebno zalaganje da se spasi vrijedan inventar doma i Gradske knjižnice i čitaonice (muzejska i knjižna grada).

Interpretacijski centar baštine Banovine na ulazu u grad iz pravca Zagreba muzejski je tip ustanove u kulturi osnovan s ciljem prezentiranja i promoviranja kulturno-povijesne i prirodne baštine.

Brojnim udrugama u kulturi i sportu oštećeni su prostori za rad i djelovanje, ali oni neprekidno pripremaju svoje planirane programe uz potporu svojih članova i zajednice.

Mnoge građevine nadalje se procjenjuju na temelju stručne analize hoće li se rušiti u potpunosti ili djelomično. Grad mijenja svoju vizuru, vidike, vedute i gubi svoj identitet koji je imao stoljećima i koji pamte generacije Petrinjaca.

Građani su ponovno ostali bez svojih domova kao što je to bilo davne 1991. godine, ponovno su raseljeni po drugim gradovima ili privremeno smješteni u kontejnerskim naseljima. Svi nestrpljivo, ali uz vjeru i nadu, čekaju svoj trenutak obnove i povratak na svoja ognjišta. Nitko ne zna što će biti poslije svega, ali duboko u sebi Petrinjci vjeruju da opet jednom *imat će* svoj grad baš ovdje, baš tu.

Izdavač: Turistička zajednica Grada Petrinje

web: www.petrinjaturizam.hr

Pokrovitelj: Grad Petrinja

Za izdavača: Kristina Suppe

Urednik: Ivanka Držaj

Grafička priprema: Davor Licitar

Lektura i korektura: Božica Vuić, prof.

Fotografije: Goran Brebrić, Tomislav Kolić, Davor

Licitar, Franjo Mihaljević, Ante

Mrgan, Željko Rakarić, Josip

Samaržija, Miroslav Šantek Cobra,

arhiva Petrinjskog radija i Hrvatskog

doma

Tisk: Edok d.o.o.

Ponovno izdanje: 2000

Godina: 2022.

